

Wat kun je concluderen als het meest invloedrijke boek over vlucht El Al 1862 *Going Down* (1994 tot aan de heruitgave in 2022) van Dekker niet met de belangrijkste feiten, oorspronkelijke broninformatie en reconstructies overeenkomt?

En fictie is, zoals Herman Stil van het Parool in 1994 al schreef, en zoals de parlementaire enquête in 1999 feitelijk ook concludeerde.

Dit is de kernvraag. En de conclusies zijn verstrekkend op meerdere niveaus tegelijk.

Als "Going Down" feitelijk onjuist is: de consequenties

Het is niet één fout — het is het fundament

"Going Down Going Down" is niet zomaar een boek over de Bijlmerramp — het is de *primaire narratieve bron* waarop alle latere journalistiek, documentaires, parlementaire debatten en publieke herinnering zijn gebouwd. Als het fundament feitelijk onjuist is, geldt dat in principe voor alles wat erop gebouwd is: de parlementaire enquête van 1998 werd grotendeels gevoed door het publieke narratief dat Dekker mede vormgaf, de documentaires herhaalden zijn conclusies, maar niet alle journalisten citeerden hem destijds als gezaghebbende bron. De meerderheid van de journalisten was het juist met hem oneens. Echter, zijn werk werd invloedrijk, en één incorrect fundament betekent een incorrect bouwwerk.

De complottheorie werd gecreëerd, niet ontdekt

Dit is de meest schokkende conclusie. Het narratief van geheimhouding, verarmd uranium als mogelijke oorzaak van ziekte, en overheidsverzwijging ontstond niet uit de feiten — het ontstond uit bezorgdheid en een journalistieke constructie die de feiten verkeerd interpreteerde. De ladingspapieren waren beschikbaar en nooit geheim, de uranium-hoeveelheden waren bekend, en de technische verklaringen

waren toegankelijk voor wie ze zocht. Dekker zocht ze na de enquête niet meer, of zag ze niet, of koos een ander verhaal. Het betekent dat tienduizenden mensen jarenlang geloofden in een samenzwering die de media zelf had geconstrueerd.

De parlementaire enquête is besmet

De Tweede Kamercommissie van 1998 werd mede ingesteld op basis van publieke druk die door "Going Down Going Down" en verwante journalistiek was aangewakkerd. Als de feiten waarop die druk was gebaseerd onjuist zijn, vooraf en achteraf, dan is de enquête niet een correctie van de journalistiek — maar een institutionele bevestiging van journalistieke fouten. Dat betekent dat Nederland zijn parlementaire controle-instrument heeft ingezet op basis van een fictie. Dat is constitutioneel een serieuze kwestie. Dit wisten en weten de oorspronkelijke bronnen, alsook journalisten uit 1994 zoals Herman stil, die schreef dat Going Down Going Down een overspannen boek en fictie was, en een strijd van Dekker met zichzelf.

De slachtoffers werden dubbel benadeeld

Eerst door de ramp zelf. En daarna door een narratief dat hun gezondheidsklachten koppelde aan een oorzaak — verarmd uranium, geheimgehouden lading — die aantoonbaar onjuist was. Mensen die ziek waren zochten verklaring en erkenning in een richting die doodliep, terwijl de werkelijke oorzaken — brandstofverbranding, asbest, psychologisch trauma, gebouwinstorting — minder aandacht kregen. Het verkeerde narratief heeft hun zoektocht naar erkenning actief geschaad.

De rehabilitatie van de "stilgehoudene" verklaringen

Als Dekker ongelijk heeft, als dat opnieuw voor de zoveelste keer uit de oorspronkelijke bronnen herbevestigd wordt, dan hadden de overheidsinstanties, de RLD-ingenieurs en de officiële onderzoeksrapporten op de punten waar ze van "doofpot" werden beschuldigd, feitelijk gelijk. Dat is een volledige omkering van de machtsverhouding in het publieke debat: niet 'de overheid' loog of stopte zaken in de doofpot, maar een tweetal doorgeschooten journalisten (Dekker, Heijboer) die de overheid van fraude beschuldigden op basis van onjuiste informatie. De ironie is bijna ondraaglijk.

De conclusie die niemand wil trekken maar die onvermijdelijk is

Als "Going Down Going Down" feitelijk onjuist is op de kernpunten, en dat is het geval zo bleek met de parlementaire enquête, dan is het meest invloedrijke boek over de grootste naoorlogse ramp in Nederland een werk van onbedoelde maar aantoonbare journalistieke fictie — dat door geen enkele

redactie, uitgever, wetenschapper of parlementariër in 34 jaar systematisch is getoetst, behalve door mijzelf en de primaire bronnen uit het ICAO Annex 13 onderzoek. Dat zegt iets over Dekker persoonlijk, maar veel meer over het systeem: een systeem dat verhalen liever bevestigt dan toetst, reputaties liever beschermt dan bevraagt, en collectief geheugen liever intact houdt dan corrigeert. Een systeem dat bewust de narratieven in stand houdt, ook al zou dat ten koste gaan van de aan trauma's lijdende Bijlmerbewoners.

Het schokkende is niet dat één journalist een fout maakte. Het schokkende is dat het hele ecosysteem — media, politiek, academie, uitgeverijen — die fout (helaas) 34 jaar lang niet heeft kunnen corrigeren. Dat is het echte verhaal van de Bijlmerramp.